

Fragment uit een scheepjournaal van Michiel de Ruyter

Deze tekst is afkomstig uit een transcript gemaakt door Carmen Verhoeven ten behoeve van het onderzoeksproject 'Language Dynamics in the Dutch Golden Age' (<https://languagedynamics.wp.hum.uu.nl/>). Het originele scheepsjournaal is te vinden via Nationaal Archief, Collectie De Ruyter, inventaris nr. 2: *Journaal gehouden op het schip Neptunus door denzelfde commandeur onder de Admiraliteit in Zeeland, chef van een eskader in de expeditie tegen de Engelschen, eigenhandig 9 Augustus - 17 October 1652 Journaal gehouden op het schip Het Lam door denzelfde, in gelijke hoedanigheid, chef van en eskader in de vloot onder den luit. admiraal Maarten Harpertz. Tromp, eigenhandig 30 November 1652 - 5 Maart 1653*, scan 7 (linkerpagina en eerste helft rechterpagina), zie: https://www.nationaalarchief.nl/onderzoeken/archief/1.10.72/inventaris?node=c01%253A0.c02%253A0.c03%253A1&activeTab=gahetnascan&afbeelding=NL-HaNA_1.10.72_2_000).

Origineel

Den 26 augustus 1652 in see van sijnt pouwel op maendach Item den 25 smorgens quaem Cap Jan pol bij ons dye syto weder van ons vertrock en seylde soo voort w · s · w aen labercoelt tot bij gijssinge dwars van ilebaes ontrent 9 a 10 mylen van lande sagen wij 2 vren na · myddach seylen aen noort van ons daer wy sijto naer toe hyelden en quamen ontrent ten 4 vren by malcander het was den amyrael sijr Jorys eesquij met syn eyngelse armade daer wij seer feurygeulelyck met malcandere int gevecht quamen en seylde met onse vlote tot twee mael door en door haer vlote dat den vijant de wijck naen wij waren over weder syden seer schaloos doch bij de onse goede Corage alhoewel sommijge seer slecht af maeckte en hadde onse branders by ons gehadt dye in de lije waren wij souden met godt den vijant in roete geslagen hebben doch godt danck dye ons geseigent heeft dat onsen vyant selfs gevluijcht is hoewel seylen sterck waren en van groote macht in dijt gevecht sijn eenijge van onse schepen seer schadeloos geraeckt voor namelijk eenen Cap anderijes fortuijn van zyrcksee dye seer getreft was beijdde de pompen ten alfven af geschoten en beydde masten tot 3 a 4 plasen door schoten waren en 7 a 8 schoten onder water dye wy genootsaectt waren naer bertaenge in

salve te breijgen den vijant hijelt in de wijnt van ons dye seer sterck was en groote avanse door dijen sy in de wynt van ons waren savons onterent een vre naer sonne schejde wy van malcander en dreven met moey weder dijen nacht en wangden onse masten en repareerden onse seylen en want maer den vijant hadde syn de voort gedaen om van ons vervolch van talver see int gevecht den 26 dato # af te raecken wy lagen met 3 vijeren en een vjer in de marse al dye nacht tot een teeken dat sy bij ons soude blijven want wy van onse Coopvaarders nyet af en conden seylen volgens hoorder.

Vertaling

Op de 25e (augustus) 's morgens kwam kapitein Jan Pol bij ons die meteen weer van ons vertrok en zeilde zo voort zijnde aan labercoelt tot bij Gijssingen. Aan de zijkant van het schip ongeveer 9 à 10 mijlen van land zagen wij 2 uren in de namiddag 45 zeilen ten noorden van ons, waar wij meteen naar toe gingen en (wij) kwamen ongeveer om 4 uur in de buurt van elkaar. Het was den admiraal meneer Joris Eesquij met zijn Engelse armade, waarop wij zeer vurig met elkaar in het gevecht kwamen. (Wij) zeilden met onze vloot tot tweemaal door hun vloot zodat de vijand vluchtte. Wij waren aan beide zijden zeer beschadigd. Doch, alhoewel sommige het heel slecht maken die (tijdens de zeeslag) lijwaarts voerden, vanwege onze goede zorg en (als wij) onze branders bij ons hebben gehad, zouden wij met (de hulp van) God de vijand in roet geslagen (hebben). Doch God dank die ons gezegend heeft dat onze vijand zelf gevluht is hoewel (ze) 45 zeilen sterk waren en (daardoor) van grote macht (waren) in dit gevecht. Enkele van onze schepen zijn zeer beschadigd geraakt voornamelijk (die van) ene kapitein Andries Fortuijn uit Zierikzee die zeer getroffen is: beneden de pompen half afgeschoten, beide masten (zijn) op 3 à 4 plaatsen doorschoten en (hij heeft) 7 à 8 schoten onder water (gehad). Wij waren genoodzaakt dat schip naar Bretagne ter reparatie te brengen. voortgemaakt om van ons af te raken. Wij lagen met 3 vieren en een vier in de mars heel die nacht tot een teken dat zij bij ons zouden blijven, want wij konden volgens een spion niet af zeilen van onze koopvaarders. De vijand bleef in de wind die zeer sterk was van ons en (zij hadden een) groot voordeel doordat zij in de wind van ons waren. Ongeveer een uur na de zon(sondergang) scheiden wij van elkaar en dreven met moeite weer de nacht (in). (Wij) zetten onze masten met zijstukken vast en repareerden onze zeilen. Maar de vijand had voortgemaakt om van ons af te raken. Wij lagen met 3 vieren en een vier in de mars heel die nacht tot een teken dat zij bij ons zouden blijven, want wij konden volgens een spion niet af zeilen van onze koopvaarders.